

ջակայ նահանգները, նուաճել են Նայիրի երկրի այլ եւ այլ գաւառները, նրանց հին նախարար կալուածատէրերին կոտորել, ջնջել, իրենք են գրաւել սրանց գոյքը եւ բազմոցը: Այս նուաճումը նկատելի է, Բարերդոնից, Բալխոոից հետզհետէ շարունակուել է դէպի արեւմուտք Եկեղեաց գաւառը, Անդեղտունը, Ծոփաց աշխարհը, Տուրուբերանը եւ դէպի Վասպուրական եւ արեւելք, գերիշխել եւ իրենց բաժն են վերցրել աշխատաւորութիւնից: Նայիրի երկրի քրմապետներն ու իշխանաւորները աստիճանաբար գլորուել եւ նրանց տեղերը գրաւել են Ճորոխի Աւագանից առաջացած բազնապետները, մոզպետները, սպարապետներն ու ասպետները, սրանցից կազմակերպուել են Սալդական աշխարհի նախարարութիւնը թագադիրներն ու թագաւորները, աշխարհակալներն ու ինքնակալները, այնպէս որ Արշակունիների շրջանում նկատուած նախարարական տոհմերի մեծագոյն մասը անխզելի կապերով, արիւնակցական-ազգակցական շղթաներով միացած է Ճորոխի ակերին: Ո՛չ միայն մեր հին պատմաբանների մութ ցուցումներով, այլ նոյն իսկ այսօր գոյութիւնը պահպանած բերդերի, դղեակների անուններն ու աւերակները ստիպում են համոզուելու, որ հին Հայաստանի-Սալդէական աշխարհի իւրաքանչիւր նախարարական տուն ունեցել է իր պատսպարան